

УДК 37.015.311:159.955

Колесник М.О.

ЕВОЛЮЦІЙНО-ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ МИСЛЕННЯ ЛЮДИНИ НОВОЇ ЕПОХИ

Стаття присвячена питанням формування природо відповідного системно-логічного мислення людини, яке відбиває алгоритм ієрархічної побудови живої матерії. Розглянуто основні методологічні засади формування процесу мислення відповідно рівням прояву людини в навколишньому світі.

Ключові слова: *природо відповідне мислення, системно-логічне мислення, нестандартне мислення, системний світогляд людини.*

У процесі відчуття й сприйняття людина пізнає навколишній світ у результаті безпосереднього, почуттєвого його відображення. Однак внутрішні закономірності, сутність речей не можуть бути сприйняті безпосередньо органами почуттів. Людина ніколи не бачила елементарної частки, ніколи не була на далеких планетах, однак у результаті мислення вона може одержати певні відомості й про елементарні частки матерії, і про окремі властивості планет. Таким чином, мислення можна зв'язати з пізнанням. Пізнання засноване на виявленні зв'язків і відносин між речами. Коли ми розуміємо різні ролі себе в цьому світі, тобто бачимо різноманіття форм, ми по-іншому починаємо ставитися до людей. Якщо ж ми мислимо по-старому, нове не приходить у наше життя, тоді буденність диктує мислення по типу "що правильно".

У природі ж усе побудовано ієрархічно. З позиції природничих наук – це очевидно. Ієрархічна єдність – це основний закон організації й розвитку Життя: у будь-якої системи завжди існує ще більша система (надсистема), що задає їй параметри розвитку (ціль), а також існують менші системи (підсистеми), як елементи структури даної системи, що визначають її якість й умови розвитку [3].

При наявності унікальності й неповторності кожної системи життя, тобто її індивідуальності, існує сукупність цих індивідуальностей, що утворює різноманіття світу. Спостерігаючи природу, ми можемо помітити, як організоване життя на кожному з рівнів і очевидно, як система життя прагне до єднання на кожному з них. Так і людина, будучи універсальною системою, що розвивається, є частиною єдиного планетарного організму. Таким чином, ціль людини – подолання однобічності й поетапне формування повноти життя.

Ієрархічність життя відображається в системності мислення, тобто допомагає розставити пріоритети в житті, вибудувати ієрархію цілей через включення образу майбутнього (суспільні відносини), образа дійсної реалізації в колективі – до реалізації особистості і її призначення.

Фізіологічною основою мислення класично вважається функціонування нервової системи, зокрема центральної нервової системи й розглядається як електрична природа взаємодій. На сьогоднішній день розуміння цього процесу вже виходить за рамки класичної науки, оскільки генерація магнітного поля справ людини пропонує вийти за межі досягнутого, що й розглядається як можливість мислити й діяти нестандартно, у такий спосіб будувати процес мислення нестандартно. Нейронна мережа в корі головного мозку людини вже є тією ілюстрацією взаємозв'язності в організмі, що є прикладом цілісності. Якщо ми приймаємо споконвічну універсальність будови всього "по образу й подоби", "як угорі, так і внизу", то таку цілісність ми можемо представити, побачити в будові й роботі більших систем, макросистем, метасистем життя. Яким чином (на якому рівні) розвивається наше мислення, таким є й наше сприйняття світу, а значить розвиток свідомості. Існують також і сучасні підходи в науці, які розширюють розуміння процесу мислення й виходять за рамки тільки фізіології [1, 2].

Відповідно до квантової фізіології, діалектичне пізнання життєдіяльності й шляхів удосконалення людини розглядається з позиції теорії функціональної системи в чотиривимірному просторі. Пізнання життєдіяльності людини з позиції квантової фізіології здійснюється через процеси руху білкової матерії в чотиривимірному просторі, тобто в просторово-часовому континуумі. Ядерна фізіологія вводить таке поняття як "високоорганізоване енергетичне середовище", що, на думку вчених, супроводжує людину протягом всього його життя.

Таким чином, відповідно до концепції універсології, мислення виступає як спосіб багаторівневої взаємодії з навколишнім світом, спрямований на формування повноти й цілісності простору сфер життєдіяльності людини. Сім сфер життєдіяльності людини в такий спосіб співвідносяться із сімома типами мислення (рис. 1) [4, 5]:

– Людина є те, до чого прагне й заради чого живе, на скільки висока її ціль (світоглядний рівень, сфера перспектив розвитку – 7).

– Людина є те, які її цінності, моральні установки, суспільні позиції (ціннісно-ієрархічний рівень, сфера між колективних відносин – 6).

– Людина є те, наскільки вона вміє знайти друзів-однодумців і об'єднатися з ними в колективній творчості. Ментальний, інтелектуально-активний рівень (колективно-креативний рівень, сфера колективно-свідомих взаємодій – 5).

– Людина є те, наскільки визнані в суспільстві її досягнення, наскільки вона потрібна людям (Рівень соціальної адаптації, сфера реалізації себе в соціальному середовищі – 4).

– Людина є те, які її думки, дії, успіхи в роботі (ментально-діяльнісний рівень, сфера творчості, інтелектуально-активної діяльності – 3).

– Людина є те, які її почуття, емоції, її відносини до навколишнього світу (емоційно-чуттєвий рівень, сфера взаємозв'язків – 2).

– Людина є те, наскільки вона вміє вирішувати матеріальні питання життя, але не бути прив'язаними до них (психофізичний рівень, сфера матеріальних відносин та ресурсів життя -1).

Рівні мислення (1,2,3) як внутрішній світ людини, повинні співвідноситися із зовнішнім світом людини (5,6,7). 4-ий – виступає як перехідний рівень [5].

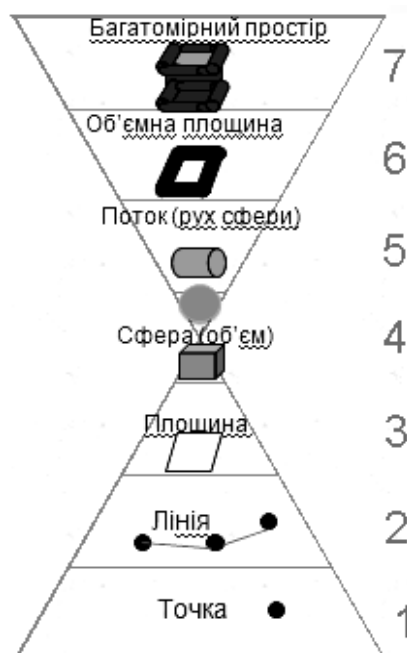

Рис. 1. Геометрична модель мислення

Демо пояснення даній моделі.

7. Це сфера численних площин потоків ієрархічно структурованих колективних відносин. Стимулює мислення людини відповідно до цілей, перспектив. Рух об'ємної площини.

6. Ієрархія потоків або струнні потоки. Побудовування ієрархії міжколективних суспільних відносин. Об'ємна площина як об'єднання різних потоків життя.

5. Потік, безмежність життя в якому і є можливість волі вибору.

4. Об'ємне мислення. Сфера як обсяг соціальних відносин.

3. Площинне мислення. Соціальний зріз відносин.

2. Лінійне мислення. Побудова різноманіття відносин.

1. Точкове або фрагментарне мислення.

Наведемо приклад. Розвиток і еволюція процесу мислення людини дозволяє їй по-іншому поглянути на світ і його будову: від уявлень плоского земного диску в стародавності до кулястості Землі й, завдяки відомому польському астрономові Миколі Коперніку, геліоцентричній моделі Сонячної системи. Сьогодні ж ці уявлення ще більше розширюються до потоковості руху сонячної системи (тобто її рух у потоці навколо центра галактики (від площинного мислення до потоковості мислення).

Тому можна сказати, що з позицією нестандартності мислення зв'язане поняття багатогранності або багатомірності бачення, що є спосіб здійснення мислення не з позиції однієї грані, а в об'єднанні різних сторін розглянутого предмета. Однобічність може бути навіть небезпечна, оскільки немає бачення цілісності, що може призвести до вузькості погляду, а далі – і до вузькості рішення поставленого

завдання. Безумовно, існують такі завдання, які вимагають концентрації уваги на предметі, але, не беручи до уваги ціле, ми можемо втратити можливість рішення.

Нестандартність мислення можна визначити, як його природовідповідність. Відповідно до концепції універсології нестандартне мислення формує в людини [5]:

– усвідомлення універсальності будови систем світу й безмежності різноманіття ієрархії взаємообумовлених форм життя (причинно-системний світогляд).

– здатність пізнавати ієрархію взаємообумовлених різнорівневих систем життя й поєднувати пізнане своїми діями в ланцюжок рівнів погодженого вдосконалювання (атом, молекула, клітка, колектив, людство, планета ...) (системно-логічне мислення).

– здатність чуттєво реагувати на потреби навколишнього світу, логічно вибудовувати шлях змін (чуттєво-логічне світосприймання).

У цьому зв'язку нестандартне мислення є системно-логічним мисленням.

Варто побачити зв'язок у розвитку природовідповідного мислення людини із процесом освіти й виховання. Вертикаль вибудовується як процес освіти (чоловічий принцип – цілеорієнтаційний, активний – електричне поле), горизонталь відносин у середовищі відбувається через процес виховання (жіночий принцип – адаптаційний, чутливість, народження магнітного поля, де й повинна народжуватися зв'язність, єдність у цілому). Таким чином, процес мислення людини на сьогоднішній день страждає від того, що розрізненість двох фаз мислення не дає можливості побачити цілісність системи, а замикає його лише на фазі постійного аналізу, не беручи до уваги синтетичну фазу. Якщо ж взяти до уваги таку важливість побудови розумового процесу, процес мислення дійсно виходить за рамки тільки природи електричних імпульсів, виводячи його на рівень електромагнітної природи, і далі – сприйняття багатомірності. Таким органічним природним середовищем для досягнення максимального прояву якостей у нормі реакції генотипу, що відповідає за функціонування розумового апарату в тому числі, є універсальна система управління, де людина може виявити свої якості лідера й позначити до виконання своє призначення.

Отже, нестандартне мислення (системно-логічне мислення) є втілення людиною стандартного алгоритму дії універсальних законів Природи. І якщо мислення – це той фундамент, з якого починаються будь-які зміни особистості, то свідомість можна визначити як сумарний досвід розвитку людини у всіх позначених сферах прояву, тобто на всіх рівнях мислення.

Таким чином, формування нестандартного мислення (а саме, системно-логічного мислення, багатомірного) дозволяє відійти від однобічності розвитку людини, коли в людини формується здатність бачення глибини будь-якого явища.

Використані джерела

1. Еремін А.Л. Биофизические основы эволюции разума человечества // Опубликовано в Биофизика РАН, 2003. – Т. 48, №3. – 573 с.
2. Еремін А.Л. От интеллекта индивидуума к интеллекту человечества // Природа РАН, 2004. – №4. – С. 23-28.
3. Поляков В.А. Универсология / Поляков В.А. – М.: Амрита-Русь, 2004. – 320 с.
4. Поляков В.А. Универсальная экономическая теория. Организационный механизм управления. – М.: Издательство "Национальной академии управления, межсистемного прогнозирования и кардинальной психологии", 2004. – 192 с.
5. Поляков В.А. Технология нестандартного мышления / В.А. Поляков. – Минск, 2009. – 76 с.
6. Поляков В.А. Гносеология релятивизма и теория относительности сознания / В.А. Поляков. – Москва, 1999. – 108 с.

Kolesnyk M.

THE NEW AGE MAN: PECULIARITIES OF EVOLUTIONARY-TRANSFORMATIONAL THINKING

The article discusses the issue of forming man's nature-oriented systemic-logical thinking. The said thinking type correlates with the fundamental pattern of living matter's structuring. The outlined methodology of forming one's thinking is congruous to the levels of man's manifestations in the world.

Key words: *nature-oriented thinking, systemic-logical thinking, non-standard thinking, systemic world view.*

Стаття надійшла до редакції 03.11.2014